

Konsultavimo praktika: nuo ko pradėti?

II dalis

2025 06 05

Gėliūnė Adomaitytė, LINEŠA, geliune.adomaityte@linesa.lt

Beata Gervickaitė, Vilniaus kolegija, b.gervickaite@viko.lt

Konsultavimo praktika. Nuo ko pradėti? I dalis

Konsultanto vaidmuo. Santykis su klientu.

Konsultacijos struktūra.

Praktiniai konsultavimo aspektai (mokinio ir KS klausimai)

Konsultavimo praktika. Nuo ko pradėti? I dalis

Mokinio klausimai	Konsultanto klausimai
Pasakykite, ką man pasirinkti...	Jei teisingai suprantu , domina studijos kolegijoje, universitete. Kokios konkrečiai, kokios būtent?
Net nežinau nuo ko pradėti...	Taip. Suprantu, kad tau (jums) sunku...
Ką galite pasakyti apie...	Suprantu, kad jums trūksta informacijos...
Nežinau, ką studijuoti...	Girdžiu abejones , ar teisingai pasirinkai...
Kuo jūs man galite padėti?	Matau, kad jums sunku apsispręsti . Iš kokių sričių renkatės?..
...	Papasakokite plačiau , kas neaišku, dėl ko neramu...

Klausimai. Pradžia

Ką norėtum aptarti?

Koks šiandien tavo klausimas?

Koks galėtų būti mūsų susitikimo tikslas?

Ką norėtum sužinoti?

Ko tikiesi iš šios konsultacijos?

Nuo ko galime pradėti šiandien?

Apie ką galime šiandien pasikalbėti?

Ką galvoji apie ... situaciją?

Ko tikiesi?

Praktiniai konsultavimo aspektai

Kontakto pradžia, pasitikimas,
klausimo, problemos išgryninimas;

Konsultavimo laukas, tyrinėjimas;

Intensyvus konsultavimas – mokinio reakcijos, mokinio norai,
poreikiai;

Apibendrinimas – susitarimai, parama;

Išlydėjimas.

„Konsultuojantis ugdytojas turi atsisakyti minties, jog jis žino teisingą atsakymą, jo vaidmuo – paskatinti žmogų tyrinėti, kad jis įgytų geresnį supratimą, taptų sąmoningesnis ir tada priimtų geresnį sprendimą.“
M. Downey (2008)

Klausymasis

empatiškas
aktyvus
atspindintis

Kokybiškai klausytis

būti dalimi to, ką žmogus patiria,
balso tonas, intonacijos
kūno kalba
veido išraiškos
tyla (pauzės), nutylėjimai
reakcija į tai, kas išgirsta

Konsultavimo kliūtys

- ✓ Susidomėjimo klientu stoka (tingėjimas, prasta fizinė būklė, emociniai išgyvenimai)
- ✓ Kliento neverbalinė kalba, elgesys, kalbėjimo formos ir greitis
- ✓ Išorinės aplinkybės (triukšmas, pertraukinėjimai, temperatūra, tel. skambučiai ir kt.)

Verbaliniai ir neverbaliniai ženklai

atstumas

aukštis

kryptis

konsultanto poza

akių kontaktas

galvos linksėjimas

mokinio neverbalinės kalbos atkartojimas

dėmesio sutelktumas

pasižymi pagrindines mintis

pašalinis triukšmas

kalbasi su mokiniu girdint kitam mokytojui (-ams)

įsakmi, griežta kalba

Asmeninių klausymosi įgūdžių savianalizė

1. Dažnai užduodu klausimų, pertraukiu mokinį, kad geriau suprasčiau jo pasakojimą.
2. Griu save už tai, kad vienu metu tęsiu savo darbus (rengiu ataskaitą, taisau CV) ir klausausi mokinio.
3. Daug klausinėju mokinio, kad išsiaiškinčiau jo problemas.
4. Jei mokins pradeda pasakoti apie tai, ką esu jau girdėjusi, tikrai žinau, ką jis pasakys toliau. Man nebereikia išklausti likusios dalies.
5. Jei nesutinku su mokinio nuostata, jį tiesiog nutraukiu ir pasakau savo nuomonę.
6. Kai mokins kalba labai painiai, neaiškiai, stengiuosi suprasti, kokia prasmė slypi už žodžių.
7. Kai mokins liūdnas, stengiuosi jį pralinksminti kokia nors istorija.
8. Man patinka klausyti, nes tai pasyvus darbas, kuriam nereikia daug pastangų, palyginti su renginiais.
9. Netikiu, kad mokins pats ras išeitį, atsakymus, turiu jam patarti.
10. Nebūtina klausytis tarp eilučių, svarbiau tai kas pasakyta, o ne tai ką norėjo pasakyti.

Klausimai ir klausymasis

Dėmesingas klausymas

Koks pagrindinis mokinio klausimas šioje konsultacijoje?

Kaip jis jaučiasi?

Kaip jis elgiasi?

Kas jam svarbu šioje konsultacijoje?

Kokie jo ketinimai, siekiai, norai?

Kokios galimybės ir stiprybės?

Kokie galimi sprendimai?

Kas gali suteikti paramą?

Ką ir iki kada įsipareigoja padaryti po konsultacijos?

Netinkamos konsultanto reakcijos

perspėjimai,
patarinėjimas, siūlymas,
įtikinėjimas,
moralizavimas,
kritikavimas, kaltinimas,
gyrimas,
gėdinimas,
etikečių klijavimas,
interpretavimas,
perdėtas klausinėjimas,
dėmesio nukreipimas,
temos pakeitimas.

1. Kiek laiko praleidžiate klausydamiesi, o kiek kalbėdami?

2. Kaip klausotės skirtingų žmonių (kolegų, mokinių, šeimos narių ir pan.)?

3. Kaip sekasi vienu metu dalyvauti pokalbyje ir stebėti save?

5. Ką galėtumėte padaryti, kad taptumėte geresniu klausytoju?

Analizuojant mokinio problemą labai svarbu konkretumas, aiškumas ir tikslumas

Tikslinimo klausimai, kurie padeda išsiaiškinti detales.

Plėtojimo klausimai, kurie papildo, išsamiau papasakoti apie tai, ką buvo kalbėta.

Pasirinkimo klausimai – išryškina problemos aspektus, padeda susitelkti.

Asmeninės atsakomybės klausimai – savo paties atsakomybės, galios įsisąmoninimas.

Performuluokite uždaruosius klausimus į atviruosius:

Ar turi sunkumų dėl mokymosi?

Ar tau sunku apsispręsti, kur stoti?

Ar tau patinka biologija?

Ar tu esi stiprios sveikatos (ar tau užteks fizinės ištvermės)?

Ar žinai, kas bus, jei neapsispręsi dėl egzaminų?

Ar žinai, kodėl verta studijuoti teisę?

Naudingi leidiniai (1):

Neringa Miniotienė, (ŠMPF, 2008 m.)

„Karjeros vadovas arba kaip atrasti savo kelią“
pratybų sąsiuvinys 10-12 klasių mokiniams

<https://mukis.lt/mokiniam/mukis-biblioteka>

<https://www.pragiedres.lt/senas-bet-geras-pratybu-sasiuvinys-karjeros-vadovas-arba-kaip-atrasti-savo-kelia-pragiedres-lt/>

Naudingi leidiniai (2):

Praktinis vadovas karjeros konsultantui

**A PRACTITIONER'S GUIDE TO UNCHARTED WATERS OF
CAREER COUNSELLING, A CRITICAL REFLECTION
PERSPECTIVE (2021 m.)**

<https://www.euroguidance.lt/karjeros-planavimas/metodines-priemones/>

Naudingi leidiniai (3):

Peter Gerrickens

Grįžtamojo ryšio žaidimo vadovas

(vertimas į lietuvių kalbą 2012 m.)

<https://www.euroguidance.lt/karjeros-planavimas/educaciniai-zaidimai/griztamasis-rysys/>

Naudingi leidiniai (4):

Gairės karjeros konsultantams
siekiant atkreipti dėmesį į lyčių aspektus
ugdant karjerai (2019 m., Talinas)

<https://lygybe.lt/projektai/break/>

viena iš rekomendacijų:

„Konsultacijos turi padėti žmonėms rasti naujų būdų, kaip žiūrėti į savo tapatybę, vertinti patirtį ir kurti naujas galimybes“

Virtualus įrankis

**tikslo siekimo, sunkumų įveikimo,
problemų sprendimo temoms nagrinėti
(lengvai suprantama kalba):**

https://zrm.ch/OnlineTool_english.html